NICC Magazine 4 /2021



De Molukkers werden bij aankomst in Nederland gehuisvest in dit soort troosteloze barakken van voormalige concentratiekampen, zoals hier in Kamp Vught, een voormalig Joods "Durchgangslager" van de SS. Zie pag. 17

In dit nummer:

Cultuur in Actie.....2

70 jaar Molukkers, een Amsterdams verhaal.....3

Van Ambonezen tot Molukkers.....4

Molukkers in Nederland.....8

Hellships – The Devils' Routes (2).....8

Sophiahof – Van Indië tot nu.....15

Burgemeesters vragen om erkenning Moluks leed.....17

Webinar Indische Genealogische Vereniging.....18

JES Nieuws.....19

Column.....20

Datum 62e Tong Tong Fair bekend.....22

Links4u.....23

Het grootste GRATIS e-magazine ter wereld voor de Indische gemeenschap

jaargang 13, April 2021 | abonnees: 9900

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Van de redactie

Ook bij de redactie van NICC Magazine laat Corona nu zijn sporen na. Al zeker een half jaar ontvangen we minder bijdragen aan de inhoud. Onze voorraden zijn bijna helemaal weggesmolten. Toch hebben we geprobeerd weer een aantrekkelijke editie in elkaar te zetten. Graag vragen wij uw aandacht voor een initiatief van het NICC, "Cultuur in Actie", om de (Indisch gerelateerde) cultuur in ons land een boost te geven. Leest u het artikel en geef uw locale culturele instelling ons aanbod door. Verder in deze editie veel aandacht voor de Molukkers, die vorige maand 70 jaar geleden naar ons koude landje kwamen. Dan het tweede deel van de serie over Hell Ships door Kees Maaswinkel. Vervolgens een webinar dat de Indische Genealogische Vereniging op 30 april gaat houden. De redactie wenst u weer veel leesplezier.

Heeft u zelf een item, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt haar redactionele inhoud met alle plezier voor u open. info@indisch-centrum-denhaag.nl

Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid ***NICC Magazine als advertentie medium*** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om ***uw bedrijf of product onder de aandacht*** van nu bijna 10.000 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw ***waardering*** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is ***uw betrokkenheid*** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een ***VRIJWILLIGE DONATIE***. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine.

Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)
NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. ***N.I.C.C.*** *Den Haag NL*.

Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. Mede dankzij uw advertenties en donaties kan NICC Magazine voor iedereen helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Cultuur in Actie **(aanbod geldig van april t/m december 2021)**

Een initiatief van Stichting Nederlands Indisch Cultureel Centrum. Het is nu al meer dan een jaar geleden dat Nederland door een wereldwijde pandemie in 'lockdown' ging. Met een beperkte adempauze gedurende de zomermaanden en vroege herfst vorig jaar werd vooral de cultuursector in ons land zwaar getroffen door de COVID-19 maatregelen. Evenals natuurlijk de Horeca en de detailhandel.
Maar in dit nummer van NICC Magazine willen we toch met name voor de cultuursector een lans breken en dan voornamelijk vanwege de non-commerciële insteek. Een sector dus, die het hoofdzakelijk moet hebben van subsidies, schenkingen en entreegelden.

En het eind van de ellende is nog niet in het zicht. Weliswaar beloften en geruchten over verlichting of afzwakking van de maatregelen, maar hoezeer die op losse schroeven staan werd op 11 april weer eens bewezen door na hevige protesten van de medische wetenschap, de prognoses op minder strenge maatregelen, deze weer radicaal terug te draaien, of op z'n minst langer uit te stellen.
De gehele situatie rondom dit virus is dusdanig instabiel, dat er maar heel erg weinig hoeft te gebeuren of de 'lockdown' wordt wederom met alle voetangels en klemmen heringevoerd of verzwaard.

Zo is er nog steeds weinig bekend van de gedragingen van varianten van het Covid-19 virus wat betreft de besmettelijkheid en de gevolgen ervan voor overlijdenskansen en blijvende lichamelijke of geestelijke schade. Bovendien is het zeker niet onwaarschijnlijk dat er ergens opeens een variant opduikt, die net een stapje verder geëvolueerd is en dat daardoor noodzakelijk de vaccins moeten worden aangepast.
En wat dan met de vele mensen die (toen) reeds waren gevaccineerd, wat dan ontoereikend blijkt te zijn. Nee, we zijn er voorlopig nog niet vanaf. Volgens sommige wetenschappers kan dit nog wel minstens enkele jaren gaan voortduren.

Maar, nu terugkomend op de gevolgen voor de cultuursector en met name degenen die Indisch gerelateerd zijn.
Zo heeft de ene organisatie een *'Stichting Vrienden van ....'* opgericht en de ander een *fonds* in het leven geroepen. Weer een ander doet een *oproep voor nieuwe vrijwilligers,* zonder welke de or-

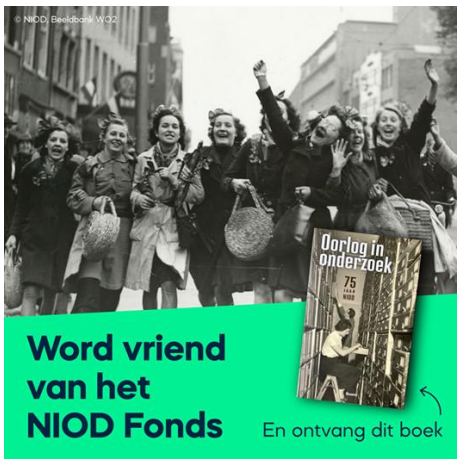
ganisatie/instituut/museum het niet meer kan bolwerken. En dit in alle mogelijke variaties, teneinde extra inkomsten te genereren.

De redactie van NICC Magazine wil iedere cultuurinstelling in de gelegenheid stellen om een advertentie, mededeling of anderzijds in haar inhoud te plaatsen om uw instelling voor het voetlicht te zetten en dit geheel GRATIS en EENMALIG. Een voorbeeld van zo'n advertentie vindt u aan het eind van dit openingsartikel.
Belangrijk hierbij is wel, dat het een korte krachtige mededeling wordt, zonder al teveel tekst. Zorg er in ieder geval voor dat uw LOGO erin staat, evenals het doel en eventueel welkomstcadeautje in de vorm van een boek, gratis entreekaartje voor een speciale tentoonstelling, gratis kopje koffie, loterijkaartje, genummerde artreproductie en wat dies meer zij.
De bedoeling is dat het een 'driekolommer' (185 mm breed) wordt en max. 100 mm hoogte. Vermeldt u dan ook een LINK naar uw website of aanmeldpagina. Zo'n advertentie is belangrijk, ook of misschien *juist* nu alles straks mogelijk weer gaat opstarten.

Deze aanbieding is bedoeld voor iedere instelling of organisatie met een non-commerciële achtergrond, waarvoor de vaste lasten normaal doorgaan en door de 'lockdown' geen reguliere baten hebben ontvangen. Dit kan zijn: een onderzoeksinstituut, museum, bibliotheek, culturele vereniging, een archief, evenementen organisator, enz. enz. Zolang het maar Indisch / Moluks / Papoea gerelateerd is. Aanbieding geldig tenminste t/m december 2021.
Advertenties worden tussen de artikelen geplaatst onder een vaste 'kop' en met een LINK naar uitleg. Onderstaand voorbeeld bewijst: hoe korter de inhoud, hoe krachtiger vaak de boodschap.

Kunt u zelf geen ontwerp maken, stuurt u dan de onderdelen die in de advertentie moeten komen, zodat wij u bij een ontwerp kunnen helpen. Geef deze mededeling ook door aan de collega-instellingen. Zo helpen we elkaar er weer bovenop. Mail to: info@indisch-centrum-denhaag.nl.
Hans Vogelsang.

Cultuur in Actie



NIOD instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies

Wordt HIER lid van Stichting Vrienden van het NIOD - Stichting NIOD Fonds

70 jaar Molukkers, een Amsterdams verhaal

Stichting Nusantara Amsterdam en het poppodium Paradiso presenteren op maandag 26 april om 20:00 uur het gratis online programma *'70 Jaar Molukkers', een Amsterdams verhaal*, live vanuit Paradiso. Tijdens de livestream, die gratis te volgen is via YouTube, Facebook en de website van Paradiso, wordt met een groot aantal gasten gesproken over de geschiedenis van Molukkers in Amsterdam en de invloed van het verleden op actuele maatschappelijke discussies.

Op 21 maart van 2021 was het 70 jaar geleden dat de eerste groep KNIL-militairen en hun gezinnen aankwam in Nederland.
Toen de boten aanmeerden in Rotterdam en Amsterdam, met in totaal zo'n 12.500 Molukkers, was de verwachting dat hun verblijf van tijdelijke aard zou zijn. Zeventig jaar later spelen derde generatie Molukkers een belangrijke rol in de actuele gesprekken over diversiteit, postkolonialisme en het Nederlandse slavernijverleden.
Op maandag 26 april presenteren stichting Nusantara Amsterdam en

poppodium Paradiso het online programma **'70 Jaar Molukkers', een Amsterdams Verhaal,** live vanuit de grote zaal van Paradiso.

Tijdens dit gratis vanuit huis bij te wonen evenement wordt samen met een groot aantal sprekers, onderzoekers, ervaringsdeskundigen en activisten zoals **Wim Manuhutu**, **Eddy Tutuarima**, **Nina Wattimena** en **Jeftha Pattikawa** onder leiding van **Maurice Seleky** als gespreksleider teruggekeken in de tijd, maar wordt daarnaast ook vooral gesproken over wat de invloed is van de Molukse geschiedenis op het heden en de actuele discussies. Daarbij zoomen we in op Amsterdam - de stad speelde een belangrijke rol in de Molukse gemeenschap in de jaren zeventig en tachtig - en de stappen die Amsterdam recent heeft gezet om in het reine te komen met haar eigen slavernijverleden.

Molukkers en Amsterdam

Hoewel de aandacht meestal uitgaat naar Rotterdam als aankomstplaats voor de Molukkers, kwam een derde van de schepen aan in de Amsterdamse haven.
In de loop der tijd vestigden Molukkers met verschillende achtergronden zich in Amsterdam. Paradiso speelde daarin regelmatig een prominente rol, onder meer met de Moluccan Moods avonden, waarbij Molukse bands uit heel Nederland naar Amsterdam kwamen voor een bandcompetitie.



Uitzending

Maandag 26 april 2021 om 20:00 uur, online programma, live vanuit Paradiso. Gratis te bekijken via YouTube, Facebook en Paradiso.nl
Gepresenteerd door de stichting Nusantara Amsterdam en poppodium Paradiso. Met diverse sprekers, onderzoekers, ervaringsdeskundigen, activisten en muzikanten.

Gespreksleider:
Maurice Seleky

Gasten:
Fridus Steijlen, Nancy Jouwe, Wim Manuhutu, Jeftha Pattikawa, Surya Nahumury, Wouter Neuhaus, Eddy Tutuarima, Hanoch Nahumury, Anis de Fretes, Nina Wattimena en Liz Pelupessy.

Met muziek van:
Jessica Manuputty.

Zie voor meer informatie:
de website van Paradiso en de website van stichting Nusantara Amsterdam.

Paradiso Amsterdam
Weteringschans 6-8
1017 SG Amsterdam
Tel: (+31) (0)20 626 4521

BORCADEN
BORCA ONLINE
Torenstraat 48a
2513BS Den Haag
070-3642806
(advertentie)

Van Ambonezen tot Molukkers

Hoe Nederland kennismaakte met Molukse KNIL-soldaten

Door: Linda Huijsmans

Vanaf 21 maart 1951 kwamen 12.500 Molukse KNIL-soldaten met hun vrouwen en kinderen op dienstbevel naar Nederland. De Ambonezen zouden een paar maanden blijven en zodra het mogelijk was terugkeren naar hun geboorteland, maar ze wonen hier nog steeds. Lange tijd leefden de Molukkers afgescheiden van de Nederlandse samenleving in barakkenkampen. Een van die kampen was Westerbork, een kamp dat door de Duitse SS als 'Durchgangslager' gebruikt was voor Nederlandse Joden, op weg naar de vernietigingskampen in Duitsland en Polen (over de ethiek van de toenmalige regering voor de keuze

van dit kamp zullen we het maar niet hebben. Hetzelfde geldt ook voor Kamp Vugt).
Ze mochten niet werken, ze mochten niet integreren en moesten zo min mogelijk in contact komen met Nederlanders 'buiten'. Mede daardoor wisten die lange tijd weinig tot niets over het verhaal achter de komst van de Molukkers naar hun land.

Zwijgen

Aan dat zwijgen lijkt nu definitief een einde te komen. In 2012 verschenen drie boeken waarin het verhaal van Molukse soldaten, hun kinderen, klein- en achterkleinkinderen centraal staat. Uit de reacties blijkt dat Nederlanders weinig tot niets weten over hun lotgevallen, en vooral dat de behoefte aan meer informatie ongelofelijk groot is, zowel bij Molukkers als bij Nederlanders.


Aankomst Molukkers in Nederland

Zo Nederlands als Wat

In mijn boek Zo Nederlands Als Wat, een Molukse familiegeschiedenis, vertel ik het verhaal van vier generaties vrouwen uit de familie Woearbanaran, en wissel dat af met de gebeurtenissen die alle Molukkers in Nederland aangaan.

Zo werden de soldaten uit de Molukken aanvankelijk allemaal Ambonezen genoemd. Dat dat niet klopte werd pijnlijk duidelijk tijdens een massale vechtpartij in Kamp Lunetten in Vught, dat in de oorlog als Duitse strafkamp had gediend. Niet alleen de familie Woearbanaran kreeg te maken met de directe consequenties van dat incident, de Nederlandse kranten schreven voor het eerst genuanceerder en met iets meer kennis van zaken over de groep Ambonezen, die uit zeer uiteenlopende Molukkers bleek te bestaan.

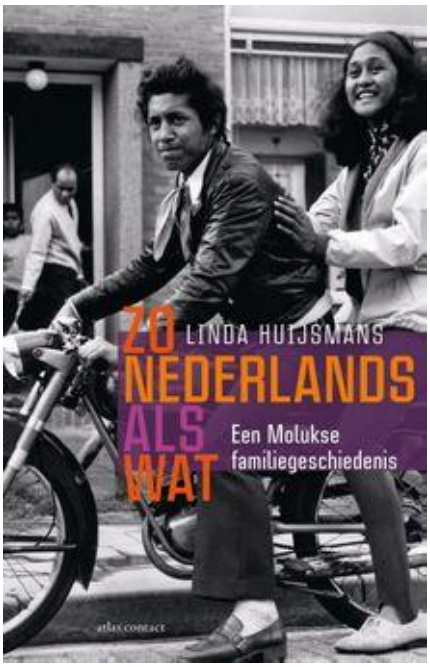
Toen 'ons Indië' in 1949 officieel onafhankelijk werd, viel het bestaansrecht onder het KNIL, Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger weg. De Nederlanders gingen terug naar hun vaderland, maar de grote groep Molukse KNIL-soldaten konden nergens naar toe. Ze konden niet terug naar de Molukken, omdat de RMS, de onafhankelijke Zuid-Molukse staat, zich in oorlog had verklaard met Soekarno. Nederland wilde de broze relatie met de nieuwe Indonesische president niet op het spel zetten, maar kon de Molukse militairen ook niet ontslaan. Zij hadden tot het laatste moment voor Nederland gevochten, het laat zich raden hoe het hen zou vergaan als ze in het land van hun voormalige vijand ontslagen zouden worden.

Daarom besloot Nederland de 12.500 jonge mannen, hun vrouwen en kinderen voor een paar maanden naar Nederland over te brengen. Zodra alles weer rustig was in de Zuid-Molukken, zouden ze terug kunnen gaan naar hun eigen land, werd hen beloofd.

Ambonesen

Voor Nederlanders waren Molukkers eeuwenlang Ambonezen. Op zich is dat niet zo gek; vanaf het begin dienden vele Molukse soldaten voor het KNIL en die waren bijna allemaal afkomstig van Ambon. Zij waren christelijk, kregen Nederlands onderwijs, ze leerden lezen en schrijven en kregen niet zelden hoge functies in het leger.

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog veranderde dat. Het KNIL had in 1942 een vernietigende nederlaag geleden tegen de Japanners en toen in augustus 1945 de atoombommen een einde maakten aan de bezetting, bleek het leger gedecimeerd. Nederland wilde haar positie als kolonisator in Indië zo snel mogelijk herstellen en ook het KNIL moest daarvoor in hoge snelheid weer op oude sterkte gebracht worden.
Daarvoor stuurde het KNIL scouts door de hele Molukse archipel die op alle eilanden die ze aandeden jongens ronselden. Als gevolg daarvan kwamen er behalve de Ambonese, bijvoorbeeld ook rekruten uit de Keiese en Tanimbar aan op de *tangsi's*; de kazernes. Deze eilandengroepen liggen veel verder naar het zuidoosten in de Molukken.



Zonder aanzien des persoons

De onderlinge verschillen waren dan ook groot. De jongens uit het zuidoosten van de Molukken zagen er anders uit; ze waren kleiner en donkerder, maar ze waren ook veel dommer en hadden een kort lontje, vonden de Ambonesen. Het waren goed vechters, dat wel,

maar ze ontploften bij het minste of geringste.

Waar Ambonezen vaak al op de lagere school Nederlands leerden, konden die *orang terselatan* (Zuid-oost Molukkers) vaak nog niet eens lezen of schrijven, sterker nog; ze mochten al blij zijn als ze naast hun lokale dialect tenminste het Maleis beheersten. Echter de Zuidoost Molukkers vonden de Ambonezen op hun beurt erg arrogant, lui en verwaand. De diverse groepen meden elkaar dan ook zoveel mogelijk.



Na aankomst in Nederland werden ze echter zonder aanzien des persoons bij elkaar in dezelfde barakkenkampen gestopt. Dat was vragen om moeilijkheden, maar voor dat besef doordrong moest het eerst een paar keer goed misgaan.

Dichter bij Australië dan bij Ambon

De familie Woearbanaran uit het boek *Zo Nederlands Als Wat*, komt van Fordata, een klein eiland in de Tanimbararchipel, een eilandengroep die hemelsbreed dichter bij Australië ligt dan bij Ambon. De Indonesische hoofdstad Jakarta ligt meer dan duizend kilometer verderop en gevoelsmatig is het een andere wereld.

Adam Woearbanaran is de zoon van een van de belangrijkste families van het eiland. Zijn grootvader bezit veel grond op het eiland en is de eigenaar van de enige waterbron van het dorp. Daardoor is hij dorpshoofd en op en dag zal Adam ook tot *orang kaja* (dorpsoudste) gekozen kunnen worden, dat weet hij al jong. Maar hij is net achttien als sergeant De Kock aanlegt op Fordata en hem, en nog vier andere jongens, overhaalt te tekenen voor het KNIL. Hij kiest voor het avontuur. Nog even een paar jaar genieten, het serieuze leven komt daarna wel.

Woonoord Lunetten, Vught

Adam en zijn vrouw Jublina worden met hun twee kleine kinderen naar Vught gestuurd. Keiezen, Tanimabarezen en Ambonezen wonen er naast elkaar. Net als in de *tangsi's* in Indonesië gaan de verschillende groepen nauwelijks met elkaar om. Daar is nog een andere reden voor: politiek. De meeste Zuidoost Molukkers hebben weinig affiniteit met de strijd voor een eigen, onafhankelijke staat, terwijl voor de Ambonezen de strijd om de RMS hun belangrijkste drijfveer is. Zonder eigen staat kunnen ze immers nooit meer terug. Voor de meeste Zuid-Oost Molukkers ligt dat heel anders. "De RMS is alleen voor Ambonezen", zei Adam vaak. "Als ze eenmaal de baas zijn over de Molukken, dan kunnen ze weer lekker de baas over ons spelen."

Lange lege dagen

In Vught hebben de mannen helemaal niets te doen. Niet langer bepaalt het ijzeren regime van appél, oefeningen en corvee hun leven. In plaats daarvan strekken zich niets anders dan lange, lege dagen voor hen uit.

De overheid zorgt overal voor. De vrouwen mogen niet koken, de mannen niet werken. Niemand mag het terrein af. Contact met de Nederlanders wordt ten strengste afgeraden. De Molukse gasten zullen immers snel weer vertrekken. Daarom is er een kampwinkel op het terrein, een schooltje, een bescheiden ziekenhuisje, een theaterzaal, sportvelden en verder ruimtes waar muziek gemaakt kan worden of waar ze samen komen om te naaien en te kletsen. Wie iets anders nodig heeft, hoeft het maar aan de kampleiding maar te vragen en het wordt geregeld. De mannen zitten de hele dag te praten, te kaarten of spelen een potje voetbal. De vrouwen houden zich bezig met de zorg voor de kinderen en hun bescheiden huishouden, maar dat is lang niet genoeg om de dag te vullen.


Ongeregeldheden in Ambonnezenkamp te Vught

In het woonoord Lunetten te Vught, waar Ambonnezen zijn ondergebracht, braken Zondag ongeregeldheden uit. Onruststokers uit andere Ambonnese woonoorden kwamen op hun verlofpassen naar Vught en zagen kans beroering te wekken onder de Ambonnezen aldaar. De goed-willenden in Lunetten waren hier echter niet van gediend en besloten eigenhandig aan de onrust een einde te maken. Het gevolg was een vechtpartij van ongeveer een half uur. Enkele zwaargewonden moesten naar het ziekenhuis worden vervoerd.

De gemeentepolitie kreeg onmiddellijk versterking van marechaussee en rijkspolitie. De voornaamste raddraaiers werden overgebracht naar het politiebureau, doch een ander aantal ontsnapte. De hoofdman van de onruststokers had zich met een pistool in een barak verschanst. Hij kon echter in arrest gesteld worden. In de barakken werden een handgranaat, verschillende messen, klewangs, dolken en een boksbeugel gevonden, die alle in beslag werden genomen.

Bericht in 'De nieuwsgier' van 21 augustus 1951

Gevaarlijke cocktail

Onzekerheid en verveling, animositeit, woede en de gevoelens van vernedering vormen een heel gevaarlijke cocktail die in Vught op zondag 19 augustus 1951 tot ontploffing komt. Rond de barak waar de katholieke mis voor de Keiezen wordt gehouden, hangt

een grote groep Ambonezen rond. Ze doen niets, ze zeggen niets; ze kijken de kerkgangers alleen maar aan. Er gebeurt niets, maar er hangt een dreigende sfeer.

Een uur nadat de kerkdienst afgelopen is, stopt er een touringcar voor de rood-witte slagboom. Een groep Keiezen verzamelt zich om te vertrekken naar een dansoptreden in Venlo. Ze hebben er wekenlang voor geoefend en lopen nu opgewonden naar de bus, blij dat er eindelijk iets gaat gebeuren. Maar voor ze in kunnen stappen duiken er plotseling Ambonesen naast ze op. Gewapend met messen, klewangs en parangs vallen ze de dansers aan en beginnen op hen in te hakken. Wie weg probeert te rennen wordt ingehaald en alsnog in elkaar geslagen.
Daarbij gebruiken de aanvallers scherpe messen; vingers worden afgehakt en drie mannen verliezen een arm. Een jongetje van vier raakte zo ernstig gewond dat hij later zal overlijden.

Krantenkoppen

Het incident haalt de Nederlandse kranten en voor het eerst dringt het besef door dat er binnen de Molukse gemeenschap grote verschillen bestaan. Niet alleen afkomst en politieke overtuiging, ook geloof en zelfs temperament zijn zo sterk verschillend, dat je nauwelijks kunt spreken van dé Molukkers, of van dé Ambonezen.



Gemeenschappelijke leefruimte in woonoord Lunetten

Na het incident melden de Keiezen zich bij de Kampraad in Vught en eisen onmiddellijke en onvoorwaardelijke overplaatsing. Weg willen ze, meteen. De andere Terselatan families, waaronder de protestante Tanimabarezen, sluiten zich bij hen aan. Hoewel er officieel strenge regels zijn voor verhuizingen, laat de kampleiding die voor wat ze zijn. De volgende dag al staan er bussen voor de poort. Wie weg wil mag gaan, en mag zelf weten waar naar toe.

Gouden tijden, eigen bladzijden

Ze trekken naar woonoorden waar ze familieleden, dorpsgenoten en andere verwanten vinden en waar ze een paar maanden zullen kunnen wonen. Iedereen gelooft dan nog dat hun verblijf in Nederland tijdelijk zal zijn. Inmiddels duurt de geschiedenis van de Molukkers in Nederland al 70 jaar.

Het wordt tijd dat dit verhaal aan alle Nederlanders verteld wordt. En daarna moet het beslist een plaatsje krijgen in de vaderlandse geschiedenis, want de Molukse KNIL-soldaten die in 1951 op een dienstbevel naar Nederland kwamen, hebben daar een heel belangrijke rol in gespeeld.

Bron: Historiek.net

Wilt u blijk geven van
uw waardering
voor NICC Magazine en het vele werk dat wij hiervoor maandelijks verrichten?
Maakt u dan een
vrijwillige donatie
over op ons bankrekeningnummer
NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. NICC te Den Haag.
Dankzij uw vrijwillige donatie kan NICC Magazine voor iedereen
GRATIS
blijven. Dank u wel.

Levering en reparatie van GSM, Tablet, Laptop, Desktop en alle randapparatuur.
Snel, vakkundig en redelijk geprijsd. Klik hier voor de aanbiedingen.

BORCADEN
BORCA ONLINE

Torenstraat 48a
2513 BS Den Haag
070-3642806
www.borcaden.nl



(advertentie)

Molukkers in Nederland

4-delige docu-serie van Coen Verbraak binnenkort op TV

Een vierdelige TV-docu-serie, die zal worden uitgezonden door BNN/VARA in mei en juni 2021, beginnend op 19 mei. Dit jaar is het 70 jaar geleden dat de eerste groep Molukse KNIL-ers met hun gezinnen voet op Nederlandse bodem zetten. Naar aanleiding hiervan maakte Coen Verbraak een vierdelige TV-serie, waarin hun eigen verhaal centraal staat.

Tussen eind maart en eind juli 1951 zouden in totaal 12 schepen aanmeren in de havens van Amsterdam en Rotterdam, met in totaal 12.500 Molukkers. Zij gaven gevolg aan een dienstbevel en kregen te verstaan dat het tijdelijk zou zijn, totdat de roerige situatie in de jonge staat Indonesië zou stabiliseren. Dan zou Nederland zijn belofte misschien waarmaken en zorgen voor een vrije Republik Maluku Selatan. 'Vadertje' Drees had immers beloofd dat hij zich daarvoor zou inspannen. Die RMS zou er nooit komen en dus begonnen de Molukkers aan een 'ballingschap' in dat verre koude land, waarvoor zij zo hartstochtelijk gevochten hadden en zelfs hun leven voor wilden geven.



Coen Verbraak (foto © NTR)

Een verhaal van trouw (aan Nederland) en ontrouw (aan hen), van de gebroken beloftes en vervlogen idealen en vooral over heimwee. Hoe het was om alles achter te moeten laten en aan de andere kant van de wereld een nieuw bestaan op te bouwen. Deze docu vertelt het verhaal over een moeizame strijd tegen beter weten in, het lef om toch hier te wortelen en ondanks dat toch die ingepakte spreekwoordelijke koffer die altijd onder het bed is blijven liggen. Hoe de eerste generatie uiteindelijk zich in de nieuwe situatie schikte, wat echter niet begrepen werd door de jongeren, die in de zeventiger jaren daardoor overgingen tot geweld, gijzelingen en treinkapingen. Waar overigens de eerste generatie begrip voor had, uitgezonderd dan de gijzeling van de school in Bovensmilde, die door iedereen verworpen werd. Nu zijn er de derde en vierde generatie, die zich schijnbaar zonder problemen lijken aan te passen.

Het is echter niet alleen het verhaal van de Molukkers, maar ook van onze eigen geschiedenis. Omdat het verhaal van de Molukkers ook ons verhaal is, onlosmakelijk verbonden met ons koloniaal verleden. Tegelijk met de aanvang van de TV-serie verschijnt bij Uitgeverij Alfabet, ook het nieuwste boek van Coen Verbraak: "De Molukkers – een vergeten geschiedenis"

Hell Ships – The Devils' Routes (2)

Door: Kees Maaswinkel

Van begin 1942 tot midden augustus 1945 vonden in Azië meer dan 200 scheepstransporten van geallieerde krijgsgevangenen plaats. Daarbij werden ruim 150.000 inschepingen geregistreerd.
Om hoeveel krijgsgevangenen het precies ging, is moeilijk vast te stellen, omdat velen van hen op meerdere transporten zaten. Wel duidelijk is dat op die reizen meer dan 15.000 krijgsgevangenen het leven lieten. Veruit de belangrijkste transporten vanaf Java waren die naar Birma en Thailand, naar Japan, Sumatra, Flores en naar de Molukken. Die laatste uitzending had verhoudingsgewijs de meeste slachtoffers.

Transporten naar de Molukken en naar Flores

In februari 1942 verdedigen 2.400 man KNIL en 1.100 Australische troepen Ambon tegen een Japanse invasie. Tevergeefs.
Na de Japanse verovering van het eiland worden uit wraak 300 Nederlandse en Australische gevangenen onthoofd. In oktober 1942 wordt een deel van de daar aanwezige krijgsgevangenen naar Hainan getransporteerd - een eiland in de Zuid-Chinese Zee - om daar aan wegen en vliegvelden te werken. Drie maanden later besluiten de Japanners op Ambon en enkele naastgelegen eilanden en op het eiland Flores vliegvelden aan te leggen.

Daarvoor moeten krijgsgevangenen aangevoerd worden. Tegen het einde april 1943 vertrekken uit Soerabaja acht schepen. Vijf gaan naar de zuidelijke Molukken met 4.110 krijgsgevangenen – Britten en Nederlanders. Drie schepen naar Timor en Flores met in totaal 2.060 krijgsgevangenen, allen Nederlanders.

Aan boord van die acht schepen bevinden zich ruim 5.000 Nederlandse en Britse krijgsgevangenen, een onbekend aantal romusha's en prostituees. Er zijn artsen bij, tandartsen en apothekers en er gaat zelfs een chirurg mee. De medicijnvoorraad echter is uiterst gering en zal volstrekt onvoldoende blijken te zijn.



Als op 22 april de troepen in Soerabaja aan boord gaan, neemt de KNIL-sergeant Jules Seydel (1919), zoon van een administrateur, een schokkend tafereel waar:"In de haven stonden trucks, die waren vol geladen met varkensmanden. En daar zaten mensen in. Dat waren planters die zich niet hadden gehouden aan de regels van de Jap. De auto's reden met hun achterzijde naar het water en die manden werden in zee geschopt. Met die mensen erin." Jules ziet het als een slecht voorteken. Al tijdens de reis zal dat gevoel juist blijken.

Ted McDaniel (1921), vliegtuigmonteur RAF, hoort bij een groep van 1.716 Engelsen en 345 Nederlanders, die verdeeld wordt over twee schepen: "De omstandigheden op het schip waren afschuwelijk. We zaten in het ruim en kregen twee maaltijden per dag. Konden ons zelden wassen. Soms mochten we aan dek en spoten ze ons schoon met de bandslang. Maar meestal zaten we opgesloten in dat donkere ruim."

Rudy Springer (1906), KNIL-officier van gezondheid, is als chirurg toegevoegd aan de groep van McDaniel. Springer houdt een dagboek bij. Al aan boord ziet hij tekenen die een ramp aankondigen. "Door de weerzinwekkende, smerige, onhygiënische omstandigheden en de samengepakte mensenmassa komt de bacillaire dysenterie weer tot uitbraak. De lichamelijke en geestelijke vermoeidheid van de mensen ontaardt al spoedig in onverschilligheid, waardoor de vervuiling in de ruimen toeneemt. De ellende van een epidemie doemt onder deze omstandigheden op." De Japanners bekommeren zich niet om de gevangenen en overtredingen worden streng bestraft. Zelfs de kleinste. Seydel: "We waren ter hoogte van Borneo. Was er een Engelsman, die toch aan dek is gegaan. Hij had dorst en ging liggen achter de stoommachine voor de hijskraan. Stoommachines lekken en hij ving dat water op. Dat werd gezien door de kapitein, die stond boven bij de stuurhut. Kapitein naar beneden. Engelsman werd vastgebonden, kop eraf, in zee."

Als de schepen na 9 dagen de zuidelijke Molukken bereiken, moeten de krijgsgevangenen de ladingen lossen. In de baai van Amahei op het eiland Ceram gaan vliegtuigbommen, munitie, brandstof en proviand van boord. Seydel "Daar hadden we onze dodennacht. Het uitladen van de schepen. We moesten het water in tot de schepen. Kregen dan op ons hoofd een doos, een zak of een pak. En moesten zo weer terug naar het land, naar het grote magazijn. Er waren er die het onder het gewicht niet hielden, die gingen kopje onder. Dan zag je iemand neerzakken onder het gewicht. Daar werd niet meer naar omgekeken."

In de daaropvolgende dagen moeten de 1.000 Nederlanders op de aloon-aloon van het gehucht hun eigen barakken bouwen. Ook het schip van vliegtuigmonteur Dave Harries (1924) RAF doet eerst Amahei aan en ook hij moet lossen. "Na een nacht en een dag werken bracht het schip ons naar Haruku, een paar uur varen. Bij aankomst regende het pijpenstelen. We waren moe en in slechte conditie. En al 160 mannen hadden dysenterie. Een verschrikkelijke tijd brak aan. Honderden van ons stierven aan allerlei ziektes en aan ondervoeding. Ik lag op het dodenzaaltje met malaria en werd geholpen door een Hollandse arts, dokter Springer."

In het dagboek van dokter Rudy Springer lezen we: "De aankomst was chaotisch: in het donker, onder stortregens, moest men zich een weg zoeken naar een kamp dat deze naam nauwelijks verdiende: enkele nog geheel open barakken stonden op doorweekte grond. Verreweg het merendeel der doodvermoeide en hongerige mensen moest de eerste nacht in de open lucht doorbrengen. Latrines waren er niet en het kampterrein was al spoedig doordrenkt met ontlasting en urine.



Het eerste sterfgeval vond plaats een week na aankomst en elke volgende dag kwamen erbij: slachtoffers van een chronisch vitaminegebrek. Door gebrek aan drinkwater hadden de patiënten een geweldige dorst en droogden uit, met constante hoest tot gevolg.
Toen het aantal sterfgevallen was opgelopen tot 5 à 10 per dag en we zo'n 1.300 zieken hadden, kregen we te horen van de Jap, dat hij er niks aan kon doen en dat we het maar zelf moesten oplossen."

Op Haroekoe wordt bij het dorpje Pelauw een vliegveld aangelegd. Ted McDaniel: ”We moesten twee heuvels van koraal afgraven. Dat gaf wonden aan voeten en benen, die gingen zweren. Gingen die niet over, dan moest een been worden geamputeerd. Er waren meerdere artsen, maar dokter Springer deed operaties die niemand anders kon doen. Ik had dysenterie, mijn vriend ook, die stierf.” Het werk vordert nauwelijks. Heel anders gaat het op Ceram waar 1.000 KNIL-ers zijn gestationeerd. Het vliegveld bij Amahei is in 5 maanden gereed. Al moet gezegd dat het bewust ondeugdelijk is aangelegd. Er zal ook geen vliegtuig landen, omdat het verkeerd op de wind blijkt te liggen. Tijdens de aanleg sterven 29 KNIL-ers.



Op Haroekoe, waar Britten en Nederlanders werken, zijn het de vele sterfgevallen, vooral onder de Engelsen, die de voortgang belemmeren. De eerste maand zijn er 74 sterfgevallen, de tweede maand al 100. Om er schot in te krijgen worden de KNIL-ers van Amahei overgebracht naar Haroekoe. Met uitzondering van 3 gestraften. Kort na aankomst hebben zij een vluchtpoging ondernomen, maar ze zijn gesnapt en in kooien van prikkeldraad opgesloten. Maandenlang hebben ze daarin gezeten. Na vertrek van hun bataljonsgenoten zijn ze met de bajonet om het leven gebracht. Hun lichamen zijn na de oorlog niet gevonden, al zijn daar wel pogingen toe ondernomen (1). Ook de aanleg van een vliegveld bij Liang op de noordkust van Ambon verloopt traag.

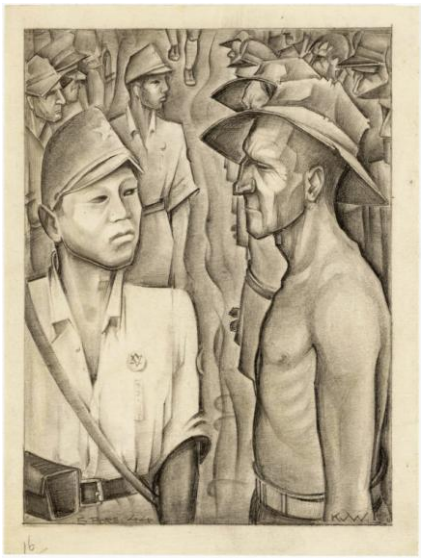
De moeilijke omstandigheden, de geringe en eenzijdige voeding, het gebrek aan medicijnen en medische hulpmiddelen eisen hun tol en velen zijn niet meer in staat tot werken.

Retourtransporten

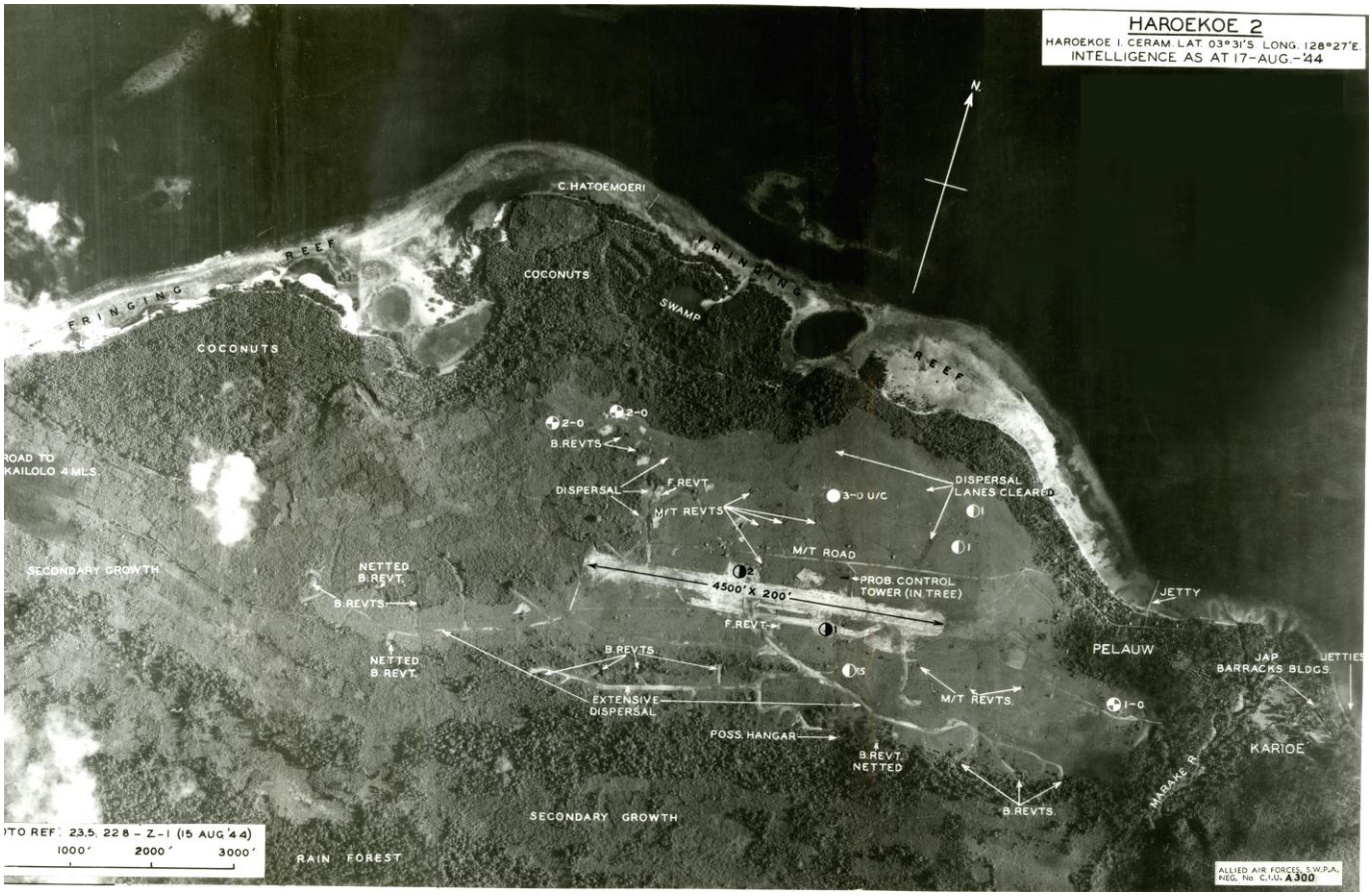
Al vanaf november 1942 zijn de gevechten op het oostelijk deel van Nieuw-Guinea in volle gang. De verovering van het eiland blijkt een lastige zaak. Pas in juni 1944 zal Hollandia worden ingenomen. In november 1943 wordt een transport georganiseerd naar Java met gewonde Japanse militairen uit Nieuw-Guinea en zieke krijgsgevangenen van de Molukken. Geen van de krijgsgevangenen zal die reis overleven.
Op 25 november 1943 vertrekt de Suez Maru, begeleid door mijnenveger no. 12, van Ambon met bestemming Soerabaja. Aan boord 548 krijgsgevangenen, 411 Engelsen en 137 Nederlanders en ca. 200 Japanse militairen. De gevangenen zijn verdeeld over twee ruimen. Op het voordek staat een vliegtuig.

Vier dagen later wordt het schip ten noorden van Bali getorpedeerd. Rond 8.15 uur treffen twee torpedo’s doel: één midscheeps, de ander in het achterschip onder de mast. In het logboek meldt de gezagvoerder van de Amerikaanse onderzeeër dat na zeven minuten de achtersteven wat weg zakt, maar dat het nog een uur duurt voor het schip zinkt. Na aankomst van de mijnenveger in Batavia blijken er alleen Japanners te zijn gered. In zijn rapport meldt transport-officier Iketani: “Alle krijgsgevangenen waren onder strenge veiligheidsvoorschriften opgesloten in de ruimen. En juist die ruimen werden getroffen. Het schip zonk snel en ik moet aannemen dat allen ten onder gingen met het schip. Ondanks pogingen van onze mijnenveger werden geen overlevenden gevonden. Ik moet daarom concluderen dat alle krijgsgevangenen bij de torpedering het leven verloren.”

Eén van de slachtoffers is de Brit Lewis Jones (1914), gunner bij de Royal Artillery. Zijn vrouw Doris krijgt in januari 1944 bericht van Lewis’ onderdeel: “I deeply regret to inform you that a report has been received from the Japanese Government that your husband has died as a result of the sinking of a Japanese Transport Vessel on which he, together with other prisoners of war, was being transferred from Java to another Prisoner of War camp, location not stated on 29 november 1943”. (2) Zoon Allan is dan 6 jaar. Meer dan een halve eeuw later zal hij de omstandigheden die hebben geleid tot de dood van zijn vader onderzoeken. Allan komt dan tot een ontstellende ontdekking. In een Australisch document van 14 juli 1949 treft hij een verslag van



de ondervraging van de transport-officier van de Suez Maru, Iketani, afgenomen in Tokyo door een Australisch officier. Aanleiding was een brief van een Japanse soldaat op de Suez Maru, gericht aan generaal McArthur. Die legt de brief neer bij de Second Australian War Crimes Section in Tokyo. In de brief schrijft de man dat hij en 200 andere Japanse militairen na de torpedering zijn gered, maar dat 270 of 280 krijgsgevangen in



het water zijn dood geschoten. Tijdens de ondervraging bevestigt transport-officier Iketani dat. Hij verklaart dat ongeveer 250 krijgsgevangenen het zinkende schip wisten te ontvluchten, maar dat na het redden van de Japanse drenkelingen werd besloten ze niet aan boord te nemen maar dood te schieten. “De commandant van de mijnenveger stelde dat voor. En ik zei: er zit niks anders op, er is een legerorder die aangeeft dat krijgsgevangenen kunnen worden geëxecuteerd op zee als redding moeilijk is. Kort na dat gesprek hebben we die 250 man in het water met een mitrailleur en twintig geweren dood laten schieten. Ik denk dat allen daarbij zijn omgekomen.”

Tijdens het onderzoek wordt een twintigtal getuigen gehoord en de zaak wordt in detail uitgewerkt. Maar ondanks bewijzen en bekentenissen komt het niet tot een veroordeling. De Australiërs leggen de zaak voor aan de Britten, die het terugschuiven naar de Australiërs, die weer terug naar de Britten, die dan vinden dat de Amerikanen het moeten oppakken. Ook de Nederlandse regering heeft geen belangstelling. Het blijkt een heet hangijzer. Dat heeft alles te maken met angst: angst voor onbegrip bij de bondgenoten, angst voor de openbare opinie in Japan waar men de veroordelingen beu is, angst voor reacties van nabestaanden. De zaak wordt daarom geseponeerd en de toedracht bij die torpedering wordt geheim gehouden. Toch moet het onder oud-krijgsgevangen bekend zijn geweest. Veenstra meldt in 1982 in zijn boek, dat een geredde Japanse soldaat na het gebeurde in het Liang-kamp vertelde dat er krijgsgevangenen in het water waren gemitrailleerd.

De torpedering van de Suez Maru heeft gevolgen voor verdere transporten. Het is ook niet het eerste schip dat in het gebied ten oosten van Java wordt aangevallen. Een halve maand eerder werd in de Banda Zee de Ryukyu Maru gebombardeerd. Over het schip noch over de reis is veel bekend. Waarschijnlijk kwam het van Ambon, maar waar het naartoe ging is niet duidelijk. Wel weten we dat 42 Ambonese militairen, zowel van het KNIL als van de Koninklijke Marine, daarbij het leven verloren.

De oorlog duurt dan zo’n twee jaar en de Japanse verliezen van transportschepen zijn inmiddels groot. De Amerikaanse onderzeebootdienst weet in 1942 19 Japanse transportschepen te torpederen en in 1943 zelfs 83. Bij elkaar goed voor zo’n 382.250 BRT.
Daarbij komt nog een aantal bombardementen door vliegtuigen. De retourtransporten worden daarom anders aangepakt: in kleinere schepen en langs minder riskante routes.

De lange reis van de Maros Maru

Als in mei 1944 de vliegvelden op de Molukken gereed zijn en

retourtransporten beginnen, zijn 580 krijgsgevangenen overleden. Voor de Britten ligt het sterftepercentage op 50%, voor de Nederlanders op 30%. Overigens worden niet alleen de krijgsgevangenen afgevoerd. De militaire situatie is inmiddels nijpend geworden voor Japan. Ondanks de nieuw aangelegde vliegvelden is er een sterk geallieerd luchtoverwicht. Dagelijks vinden bombardementen plaats. Zwaartepunt wordt het bombardement op Ambon eind augustus 1944 door 120 Amerikaanse vliegtuigen. Ambon Stad wordt daarbij geheel vernietigd. Na dat bombardement begint een algehele terugtocht. Begin september vertrekken kleine schepen met krijgsgevangenen, Japanse militairen en 'troostmeisjes'. Uit angst voor vliegtuigen en onderzeeërs wordt gekozen voor korte oversteken van eiland naar eiland, beschutting zoekend langs de kusten.

Jules Seydel maakt het grote bombardement van Ambon mee. Hij vertrekt begin september. In 2011, op zijn kamer in Rumah Kita, vertelt hij: "We zijn vertrokken in de nacht vanuit Ambon Stad. Het was een heel klein schip, eigenlijk meer een kustvaarder. Aan boord 144 zieken en 6 gezonden, waaronder ik. Nederlanders en Engelsen. De zieken kwamen bovenop te liggen, op de luiken. Zonder enige afdekking. Als het regende, werd er een zeil overheen gelegd, meer niet. Het eten werd door ons gekookt. Wat wij te pakken konden krijgen. In het ruim waren reddingsvesten van kapok. Goed brandbaar materiaal. Het ging niet direct de grote zee op, maar van eiland naar eiland. We kwamen bij Celebes, tussen Moena en Boeton. Daar was alarm, een vliegtuig in zicht! Wij lagen stil, niet ver van een eiland. Het vliegtuig kwam over ons heen. Een Jap was zo slim, die is naar een mitrailleur gegaan en schoot op dat vliegtuig. Het vliegtuig kwam terug. Het schoot met zware mitrailleurs op ons. De zieken lagen onder zeil en werden beschoten. Die kogels gingen door het hout en kwamen in het ruim. Er ontstond brand. De brand werd zo hevig, dat je niet meer op dek kon lopen. De Jap was in rep en roer. Wisten niet wat ze moesten doen. Ze sprongen in zee en hebben ons gewoon achtergelaten. Eén van ons had gevaren. Kon de motoren aan de gang krijgen en heeft het schip naar het eiland gestuurd.



Vliegveld bij Liang, Ambon.

Toen konden wij, wat er aan levenden over was, overboord. Goed, we kwamen dus aan land. Een handje vol. Veel gewonden". 17 man overleven de aanval niet en blijven achter, de anderen bereiken de kust en worden ondergebracht in een oud kamp voor romusha's.
Tien dagen later verschijnt er een kleine KPM'er, waarop 650 Nederlandse en Britse krijgsgevangenen: de Maros Maru. Het schip neemt de schipbreukelingen aan boord en zet koers naar Makassar.

De situatie aan boord is hopeloos. Dagelijks sterven er mensen, op 7 oktober zelfs 11. Ook dokter Springer is aan boord, maar hij noch andere artsen kunnen iets doen ter verbetering van de situatie. Springer houdt een dagboek bij. Dat is verboden. Na aankomst op Java zal hij het begraven.
"Te Makassar aangekomen bleek het schip door motorschade niet in staat verder te varen. Het herstel duurde zes weken, gedurende welke tijd de gevangenen aan boord moesten blijven. Dag aan dag in de felle tropenzon, gekweld door honger en dorst. Terwijl men het sterven der mensen van nabij moest meemaken. Dagelijks moesten de overledenen bezwaard met stenen over boord worden gezet. Herhaaldelijk was het gewicht van de stenen onvoldoende, zodat de doden de volgende dag wederom boven kwamen drijven in de baai." Op 26 november 1944 komt de Maros Maru aan in Soerabaja na een reis van 70 dagen. De helft van de opvarenden is dan overleden.

De transporten naar en van Flores

Vrijwel gelijk met de transporten naar de Molukken gaat een transport van drie schepen naar Moemere op Flores. Uitsluitend Nederlanders, 2060 man. Aan boord al breekt er dysenterie uit en bij aankomst besluit men tot isolatie van de zieken. Daartoe wordt een apart kamp gebouwd, ver verwijderd van het basiskamp. Als de zieken beter zijn, mogen ze naar het basiskamp en zieken in het basiskamp worden overgebracht naar het ziekenkamp. Als de artsen en verplegers na 4 maanden de dysenterie onder controle hebben, wordt het kamp opgeheven. Dan zijn 179 mannen gestorven. Dat betekent overigens niet dat er geen Gezondheidsgevaren meer zijn. Vooral malaria maakt nog slachtoffers. Frits Drijsen (1923) KNIL weet gezond te blijven. Hij krijgt opdracht van de dokter om kruiden te zoeken. Frits kent de medicinale kruiden.



Van zijn Javaanse moeder geleerd."Ik ben met twee maten en een bewaker het moeras in gegaan om de kina-plant te zoeken. Tegen malaria. Maar de grond is daar anders dan op Java. En de bomen zijn anders. Het was lastig. In de bijbel staat: 'Daar waar ziekten zijn, daar zijn ook de medicijnen'. Ik heb gebeden en ja, ik vond de kina-boom. En de kina was sterker dan op Java!" Uiteindelijk blijven er in augustus 1944 bij vertrek van het eiland 214 doden achter.

Sterftecijfers

De uitzending naar de Molukken kent een zeer hoog sterftecijfer. In april 1943 vertrokken naar de Molukken 4.110 man, eind november 1944 keerden 2.256 krijgsgevangenen terug. Dat brengt het aantal overledenen op 1.854. Daarvan zijn ca. 580 het gevolg van geallieerde aanvallen. Dat geeft een sterftepercentage van 45%, waarvan 31% als gevolg van geallieerd optreden.
Hoewel ook op Flores vliegvelden werden aangelegd, waren de omstandigheden daar gunstiger dan op de Molukken. Het voedsel was beter en het regime was minder streng. De terugreis verliep zonder problemen met slechts twee sterfgevallen onderweg. Dat resulteert in een veel lager algemeen sterftecijfer van rond de 10%.

Voor het werk aan de Pakan Baroe Spoorweg op Sumatra werden in 1944 7000 krijgsgevangenen aangevoerd. Daarvan kwamen 1.804 niet aan als gevolg van torpederingen. Ruim 700 stierven bij het werk aan de spoorlijn. Dat geeft een sterftepercentage van 36%, waarvan 72%, als gevolg van twee torpederingen. Bij die van de Junyo Maru verdronken 1.626 krijgsgevangenen en bij de Harugiku Maru 178. Voor de beruchte Birma–Thailand spoorlijn, waarvoor 61.000 krijgsgevangenen werden ingezet, ligt het percentage op 26%, waarvan slechts een klein deel als gevolg van geallieerde aanvallen.

Naar Japan werden ongeveer 50.000 krijgsgevangenen verscheept. Echter 11.000 bereikten de bestemming niet. Een deel door ziekte, maar toch zeker zo'n 10.500 als gevolg van geallieerde torpederingen en bombardementen. In Japan overleden nog eens 3.500 man. Dat brengt het sterftepercentage op 29%, waarvan 72% als gevolg van geallieerde aanvallen.

Over de hele periode en het hele gebied zijn de sterftepercentages naar nationaliteit: Australiërs 34%, Amerikanen 33%, Britten 25% en Nederlanders 23%. Nadrukkelijk moet erop worden gewezen dat het bij deze cijfers uitsluitend gaat om krijgsgevangenen. Bij de meeste van de

werkprojecten werden ook Aziatische dwangarbeiders ingezet. In alle gevallen werden zij nog slechter behandeld dan de krijgsgevangenen. Van hen zijn echter geen cijfers bekend. Dat de Nederlandse militairen het laagste cijfer hebben, kan worden verklaard door het feit dat de meesten ruime tropenervaring hadden. Dat gold zowel voor de manschappen als voor de leiding en in het bijzonder voor de artsen.

De hygiëne werd beter in acht genomen en men kon in het vrije veld aanvullend voedsel en medicinale kruiden vinden. Familiebanden en al bestaande vriendschappen bevorderden onderlinge hulp en de vorming van kongsi's. Daarbij bleken de Nederlandse militairen meesterlijke 'drukkers', die als het even kon de kantjes eraf liepen. In Birma bij de Jap hadden ze de reputatie de slechtste werkers te zijn.

Noten

(1) In 2011 bezocht de auteur Amahei en had een gesprek met de heer Nus Tamaela, 85 jaar. Tamaela woonde zijn hele leven bij de aloon-aloon van Soahuku, het gehucht waar in 1943 en 1944 het kamp was. Zijn vader leverde groenten aan het kamp en Nus had toegang tot de krijgsgevangenen. Hij vertelde dat de Japanse luitenant de gevangenen had laten doden en dat de lichamen in de waterput waren gegooid. Op verzoek van kinderen van de slachtoffers deed de Oorlogsgravenstichting bij gelegenheid van woningbouw op het terrein in 2016 een poging de stoffelijke resten te vinden. Echter zonder resultaat.

(2) Uit dit bericht blijkt dat de Japanners passagierslijsten bijhielden en dat ze geen duidelijkheid wilden geven over de kampen op de Molukken. Ze gaven valselijk aan dat het om een transport van Java ging in plaats van naar Java.

Bronnen

Voor dit artikel is een veelvoud aan bronnen geraadpleegd. In de eerste plaats zijn dat de interviews met oud-krijgsgevangenen. Die werden gemaakt in 2010 en 2011 en resulteerden in vier films over Hell Ships, waarvan de laatste pas onlangs gereed kwam. Daarnaast is diverse literatuur gebruikt: artikelen, internetpublicaties, databases en boeken. De belangrijkste daarvan zijn:

Allan Jones: The Suez Maru Atrocity, Hornchurch 2002.
Gregory F. Michno: Death on the Hellships, Annapolis 2001, aangevuld met correspondentie met de schrijver.
R. Springer: Dagboek van een chirurg in werkkampen gedurende de Japanse overheersing in het voormalige Nederlands-Indië van 17-10-1942 tot 1-12-1944, bezorgd door A.A. Engelbert van Bevervoorde - Springer, Assen 2012
J.H.W. Veenstra e.a.: Als krijgsgevangene naar de Molukken en Flores, Den Haag 1982.

De auteur heeft dankbaar gebruik gemaakt van de website: japansekrijgsgevangenkampen.nl van Henk Beekhuis. Over cijfers met betrekking tot geallieerde krijgsgevangenen bestaat geen volledige duidelijkheid.
De auteur heeft daarvoor vooral naar Veenstra, Michno en Beekhuis gekeken en geprobeerd verschillen weg te werken.

Dank gaat ook uit naar dr. Lody Pieters en drs. Jos van Straten voor hun voorstellen, aanwijzingen en correcties.

Links:

Drie films die de auteur maakte over het onderwerp zijn te vinden op YouTube, onder de volgende Links naar de filmtitels:

- Hell Ships naar Flores en de Molukken
- Hell Ships naar Birma – Hell Trains naar Thailand
- Hell Ships naar Sumatra

De vierde film 'Hell Ships naar Japan' zal later in dit jaar verschijnen.
De eerste drie films zijn desgewenst ook op DVD te bestellen bij de auteur, via e-mail: cdmaaswinkel@hotmail.com

De derde en laatste aflevering zal gaan over de wijze waarop de geallieerden met Japanse zeetransporten van krijgsgevangenen omgingen.
Kees Maaswinkel.

INDISCH PLATFORM **zoekt donateurs**

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering
Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag
Bankrek. nr. NL84 INGB 0088 3644 67 t.n.v. Indisch Platform

Onderzoek, werkstukken, lezen. Bezoek onze platformen als betrouwbaar bronnenmateriaal voor jouw project

Regelmatig krijgen wij telefoontjes van scholieren die op zoek zijn naar informatie over Nederlands-Indië. Daar zijn wij natuurlijk heel erg blij mee. Zo weten we dat het onderwerp nog steeds springlevend is op scholen. En niet alleen voor scholieren, maar voor iedereen zijn onze platformen, bibliotheek en kenniscentrum bijzonder nuttig. Feiten checken, jaartal opzoeken, achtergrondinformatie bestuderen. Het kan allemaal. Neemt u eens een kijkje op:

Indië in oorlog – Een groot aantal bronnen over Nederlands-Indië en Indonesië in de periode van 1930 tot 1950. Indië in oorlog is een speciale samenwerking met Netwerk Oorlogsbronnen. Doorzoek de vele foto's, video's, kranten en tijdschriften, alsmede veel kaartenmateriaal.



30 dagen op zee – Benieuwd naar de reis van van Nederlands-Indië naar Nederland? Doorzoek de repatriëringslijsten en de boottochten in deze rubriek. Zoek op familienaam of op scheepsnaam. Zodra de musea weer open zijn, kunt u dit platform ook bekijken op een spectaculair groot beeldscherm in ons kenniscentrum.

Inclusief Indië – Nederlands-Indië in één oogopslag: Timeline, toolboxen en video's. Deze digitale leeromgeving is primair geschreven voor het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs, maar het kan door iedereen gebruikt worden die zich in de geschiedenis van Nederlands-Indië en Indonesië wil verdiepen.

Troepenoverzicht – Dit is geen bron van het IHC (Indisch Herinneringscentrum) maar wel heel nuttig als u op zoek bent naar een overzicht van de Nederlandse troepen zie zijn ingezet in de geschiedenis in Indië in de periode 1945-1950. U kunt bijvoorbeeld opzoeken in welk bataljon iemand heeft gezeten.

Gastcollege bij Fontys zeker voor herhaling vatbaar

Aan de hand van de themaweek 'internationalisering', namen onze medewerkers Jurriaan en Lisa de studenten mee langs de heetste hangijzers in onze Nederlandse geschiedenis. Zij hielpen de studenten wegwijs te maken in de jungle van het dekolomisatiedebat, door middel van een interactief programma, waar zij als deelnemer het gesprek aangingen met hun medestudenten.



Een zeer geslaagde middag wat ons betreft, met veel interactie, mooie discussies en verschillende standpunten. Zeker voor herhaling vatbaar.

Wilt u dit soort onderwerpen ook bespreekbaar maken in de klas (of thuis aan de keukentafel)? Gebruik dan ons gratis platform: 'Inclusief Indië als leidraad.

Wordt vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het Indisch Herinnerings-centrum zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.

Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinnerings-centrum net even dat **extra steuntje in de rug**. Met een donatie van minimaal € 25.00 per jaar ondersteunt u ons werk en bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinnerings-centrum**.

Indisch Herinneringscentrum
DEN HAAG

Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor. U ontvangt als welkomstgeschenk het foto-boek 'Het Verhaal van Indië', een sfeerimpressie van de nationale overzichtstentoonstelling 'Het Verhaal van Indië' over de Nederlandse aanwezigheid in Indië, tijdens de Tweede Wereld-oorlog en de periode daarna. Tevens het jeugdboek 'Nooit meer thuis', is een gevoelige jeugd-roman over afscheid nemen van je moederland en aarden in een nieuw land van Martine Letterie. Verder ontvangt u ook eens per jaar een **speciale uitnodiging** alleen voor Vrienden.

Vriend worden kunt u HIER.

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toe-gankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties?
Word dan Vriend van Stichting Moluks Historisch Museum.

Met uw contributie maakt u het mogelijk da t Museum Sophiahof haar collecties beheert en presen-teert, activiteiten en herdenkingen organiseert en ervoor zorg draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.
De Vriendenwerkgroep van de Stichting MHM is daarom deze Vriendencampagne gestart.

Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom!
Om kosten te besparen werkt de Stichting MHM niet met een acceptgiro of met automatische incasso.
U dient de jaarlijkse contribu-tie zelf over te maken.

Het lidmaatschap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contri-butie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.

MOLUKKERS IN NEDERLAND
MOLUKS HISTORISCH MUSEUM

Met uw Vriendenlidmaatschap ver-zekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vrienden-bijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel overige bijeenkomsten, georgani-seerd door Stichting MHM
- De digitale Nieuwsbrieven
- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u Stichting MHM ook in natura steunen als sponsor door bijvoor-beeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor onze evenementen of voor producten? Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Meer weten over doneren en de fiscale aftrekbaarheid?

Mail via info@museum-maluku.nl
Alle informatie vindt u hier.
Vriend worden kunt u hier.

Coronamaatregelen

Veelgestelde vragen:
https://www.museumsophiahof.nl/praktische-informatie/coronamaatregelen

Museum Sophiahof
Sophialaan 10
2514 JR Den Haag
Tel: 070-2002500

Kijkt u eens op de website van uw favoriete museum of organisatie of er een online tentoonstelling of livestream activiteit aangeboden wordt.

Burgemeesters vragen om erkenning van Moluks leed

De burgemeesters van elf gemeenten roepen de regering op het grote leed te erkennen dat de Molukkers na hun aankomst in Nederland is aangedaan. De open brief waarin ze voor deze erkenning pleiten, werd zondagavond 21 maart geplaatst in de Volkskrant.

Op 21 maart 1951 – gisteren precies zeventig jaar geleden – arriveerden de eerste Molukse KNIL-militairen met hun familie in Nederland. Het eerste schip arriveerde in Rotterdam. Er zouden later nog elf schepen volgen. In totaal kwamen er zo'n 12.500 Molukkers naar Nederland. Aanvankelijk was het de bedoeling hen tijdelijk in Nederland te vestigen.



Molukse woonbarak in het Openluchtmuseum te Arnhem. Deze barak is afkomstig uit een woonoord bij Lage Mierde

De KNIL-militairen hadden aan Nederlandse zijde gevochten tijdens de dekolonisatieoorlog. Vanwege deze samenwerking met de Nederlandse troepen verslechterde de positie van de Molukkers in Indonesië, waar ze als collaborateurs werden gezien.

Op 25 april 1950 hadden de een Molukkers op Ambon eigen republiek uitgeroepen, de Republik Maluku Selatan (RMS). Niet lang hierna riep de Indonesische leider Soekarno echter de Indonesische eenheidsstaat uit en na een invasie werd de hoofdstad van de kersverse Molukse staat door de Indonesiërs ingenomen. Veel Molukse KNIL-militairen wilden eigenlijk overgebracht worden naar Ambon om de Molukkers te steunen in hun strijd voor onafhankelijkheid. Vanwege de oplopende spanningen meende de regering dat het voor de Molukkers en hun families niet meer veilig was en besloot men hen tijdelijk naar Nederland te brengen.

Ontslag

Vanwege grote woningtekorten woonden de Molukkers de eerste periode in centrale woonoorden, zoals het voormalig concentratiekamp Westerbork, vaak onder erbarmelijke omstandigheden. De Molukkers werden buiten de samenleving gehouden en mochten niet werken. Het was immers de bedoeling dat ze na enige tijd weer terug zouden keren naar Indonesië. Al snel werd echter duidelijk dat Nederland de Molukkers helemaal niet terug kón sturen. Wat veel KNIL-soldaten ervoeren als een grote vernedering was dat ze bij aankomst in Nederland te horen kregen dat ze uit militaire dienst waren ontslagen. In hun brief schrijven de burgemeesters hierover:

"Van een warm bad vol dankbaarheid was geen sprake. Het werd een ijskoude douche. De Ambonezen werden weggestopt in kampen die kort daarvoor nog door de Duitse bezetter waren gebruikt. De strijders voor de Nederlandse belangen werden zelfs ontslagen uit het leger. En van een snelle terugkeer was helemaal geen sprake meer. Er was veel leed, onbegrip en woede. Deze littekens zijn tot op de dag van vandaag nog voelbaar in de Molukse gemeenschap".

Wantrouwen

De burgervaders roepen de regering op te erkennen dat de ontvangst van de Molukkers in de jaren vijftig "Nederland onwaardig" was en dat dit tot op de dag van vandaag diepe sporen heeft nagelaten. De regering wordt daarnaast opgeroepen om, onder andere via gemeenten met Molukse wijken, te investeren in de Molukse gemeenschap.



"Daarbij valt te denken aan projecten om de Molukse geschiedenis in het onderwijs in te passen, meer aandacht voor de Molukse ouderen, het versterken van jongerenwerk in de wijken en tentoonstellingen en projecten om de Molukse cultuur levend te houden".

De burgemeesters geven verder aan trots te zijn op de Molukse gemeenschappen in hun gemeenten. Over het algemeen vinden ze goed hun weg in de Nederlandse samenleving terwijl men daarbij ook de eigen culturele identiteit behoudt. De burgemeesters zien echter ook dat Molukkers, vanwege het verleden, soms nog achterdocht voelen ten opzichte van de overheid.



"Een landelijk overleg zou helpen om deze achterdocht weg te halen. Voorheen was dat overleg er, alles is nu neergelegd bij gemeenten".

Lees HIER De ingezonden brief van de burgemeesters
De oproep is ondertekend door:

- **Sjors Fröhlich**, burgemeester Vijfheerenlanden
- **Victor Molkenboer**, burgemeester Woerden
- **Marco Out**, burgemeester Assen
- **Paul Depla**, burgemeester Breda
- **Gerdo van Grootheest**, burgemeester Culemborg
- **Tom Horn**, burgemeester Epe
- **Elly Blanksma-van den Heuvel**, burgemeester Helmond
- **Niek Meijer**, burgemeester Huizen
- **Martijn Vroom**, burgemeester Krimpen aan den IJssel
- **Roderick van de Mortel**, burgemeester Vught
- **Han Weber**, burgemeester Zuidplas
- **Karel Loohuis**, burgemeester Hoogeveen
- **Mieke Damsma**, burgemeester Midden-Drenthe
- **Peter Oskam**, burgemeester Capelle aan den IJssel
- **Hans Beenakker**, burgemeester Tiel
- **Adriaan Hoogendoorn**, burgemeester Midden-Groningen
- **Ap Reinders**, burgemeester Stichtse Vecht

Webinar Indische Genealogische Vereniging

Op vrijdag 30 april van 13.00 tot 15.00 uur organiseert het Nationaal Archief een webinar over persoonsonderzoek en genealogisch onderzoek naar burgers en militairen in Nederlands-Indië tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog. Aan bod komen onder andere zoeken in de Rode Kruis-, KNIL- en repatriëring/ migratiegegevens.
Meer informatie over de webinar en ook het aanmeldingsformulier vindt u op https://www.nationaal-archief.nl/beleven/agenda/30-april-webinar-collecties-nederlands-indie-20210430.

Het Nationaal Archief (NA) is een van de belangrijkste bronnen voor archiefonderzoek voor de IGV en wij geven via onze website informatie over het NA voor Indische genealogie en familiegeschiedenis.
https://igv.nl/nationaal-archief/
Bovendien zijn wij samen met Jeroen van Luin al enige tijd bezig om verschillende KNIL/OIL archieven te indexeren. Daarvan zijn de indexen van het korps pupillen en het Oost-Indisch Boek inmiddels geheel overgenomen door het NA.

Momenteel zijn we nog bezig met het indexeren van de Suppletiefoto's (inmiddels al meer dan 100.000 namen ingevoerd) en verder de Niet-Europese KNIL.
U kunt meehelpen via:
https://ugc.jayveel.nl/knil-niet-europees/ Of via:
https://ugc.jayveel.nl/suppletie/

Petitie nr. 317 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

Zijne Excellentie Yoshihide Suga,
Eerste Minister van Japan

(Nederlandse vertaling)

Den Haag, 13 maart 2021
Petitie: 317
Betreft: Historische omschrijving van de Werelderfgoedlocaties van de Japanse Meiji Industriële Revolutie.

Excellentie,
Het World Heritage Committee (WHC) besloot in juli 2015 de sites van de Meiji Industriële Revolutie op te nemen op de Werelderfgoedlijst. Deze locaties werden erkend voor het vertegenwoordigen van de eerste succesvolle overdracht van industrialisatie van het Westen naar een niet-Westers land. De locaties bestaan uit verschillende vestigingen waar tijdens de Tweede Wereldoorlog Nederlandse Krijgsgevangenen (POW's) als slaven werden gedwongen om onder barre omstandigheden te werken. De Stichting Japanse Ereschulden maakte bezwaar tegen de notering, maar was niet succesvol in het voorkomen van het besluit van de WHC.

Eerste Minister,
De WHC raadde Japan echter aan om een presentatie plan op te stellen van het onroerend goed welke voorziet in een duidelijke en volledige historische omschrijving van iedere locatie. De Japanse vertegenwoordiger beloofde dat Japan specifieke maatregelen zou nemen om oprecht te reageren op de aanbevelingen van de WHC. Blijkens het instandhoudingsrapport blijkt dat Japan zich bewust niet houdt naar de letter en geest van de beloften van 2015. In 2018 vroeg de WHC Japan om zich volledig aan zijn beloften volledig te houden, maar Japan faalde opnieuw. Het in 2020 geopende Industrial Heritage Information Centre presenteert een eenzijdige interpretatie van de historie van de locatie. Het informatiecentrum negeert de historie door uitsluitend selectieve "getuigenissen" van voormalige Japanse inwoners van Hashima te presenteren, die elke vorm van discriminatie of misbruik op de locatie ontkennen. Het feit dat onder meer meer dan 4.000 Nederlandse Krijgsgevangenen als slavenarbeider werkten wordt volledig genegeerd. Ze hadden geen keus: ze werden in feite tot slaaf gemaakt. Hun leven had geen waarde!

Eerste Minister,
U moet zich schamen dat vertegenwoordigers van Japan instemmen om een begripvolle omschrijving te maken van de volledige historie van elke lokatie, maar in de praktijk deze toezeggingen negeren en historische gebeurtenissen verdraaien. Namens de nog levende Nederlandse krijgsgevangenen en de nabestaanden van degenen die tijdens hun slavernij of later door hun ontberingen zijn omgekomen, verzoek ik Japan met klem zijn eigen toezegging na te komen om de WHC-aanbevelingen uit te voeren. Het zou passend zijn indien de industriële bedrijven en kolenmijnen die momenteel op de genoemde locaties zijn gevestigd, duidelijk maken dat Nederlandse Krijgsgevangenen tijdens de Tweede Wereldoorlog op hun locaties tot slaaf zijn gemaakt.

Namens de Stichting Japanse Ereschulden.

J.F. van Wagtendonk,
Voorzitter.

(*Original English version:* Petition 317: "Full history of World Heritage Sites of Japan's Meiji Industrial Revolution".

(De maandelijkse demonstratie voor de Japanse ambassade wederom afgelast vanwege de aangescherpte Corona maatregelen. De petitie is persoonlijk overhandigd aan een vertegenwoordiger van de ambassade)

Recept van de maand

Gule Kambing

Omdat het overgrote deel van de Indonesische bevolking moslim is, wordt er uiteraard veel lams en geitenvlees gegeten. Vandaar dit heerlijke gerecht volgens een recept van Roy Dreezens. In Nederland is het niet altijd gemakkelijk om aan geitenvlees te komen. Als ook de islamitische slager het niet heeft, vraagt u dan naar lamsvlees. Het is een prima vervanging, maar smaakt toch niet hetzelfde als geitenvlees.

Ingrediënten:

600 gr. geiten- of lamsvlees, 1 serehstengel gekneusd, 1 flinke kaneelstok, 50 cl. dikke kokosmelk (santen asli), iets zout naar smaak.

Voor de boemboe:

1 tl. anijszaad, 1 tl kardemom, 7 kemirinoten, 2 tl. ketoembar, 1 tl. djinten, 5 kruidnagels, 1 tl. nootmuskaat, 10 sjalotten (of 3 grote uien), 5 teentjes knoflook,



6 cm verse gember of 2 tl. poeder, 1 tl. kurkuma, 1 schijfje gula djawa (of 1 el. bruine suiker), 3 rode lomboks.

Bereiding:

Doe alle ingrediënten voor de boemboe in een keukenmachine of hakmolen van de staafmixer en maal het tot een homogeen papje. Snijd het vlees in dobbelstenen. Verhit wat olie in de wok en fruit hierin de boemboe aan in drie minuten. Voeg dan het vlees en de kaneelstok toe en bak dit al roerend ook gedurende drie minuten. Dan de kokosmelk en de serehstengel erbij, hittebron laag en laat alles in ca. 45 minuten gaar stoven. Verwijder voor het serveren de sereh en kaneel. Lekker met rijst en bijvoorbeeld sajoer lodeh en komkommer. ***Selamat makan.***



Column

Door: Jan Tomasowa

Wat is de rol van de RMS in de huidige internationale en Nederlandse politieke arena?

Sinds de proclamatie van de Republik Maluku Selatan (RMS) op 25 april 1950 heeft de RMS in de internationale politieke arena geen enkele rol van betekenis gespeeld.

In zijn boek om "Om recht en vrijheid" schreef RMS-president J.A. Manusama op bladzijde 21 dat na de proclamatie de RMS-regering in ruil voor erkenning aan de VS en Australië mogelijkheden bood voor de bouw van vloot- en luchtmachtbasissen op de Molukken. De beide landen wezen het voorstel af. Want de VS en Australië hechtten veel meer waarde aan het onderhouden van een goede relatie met de Republik Indonesia (RI). En dat is nog steeds het geval.

Anno 2021, een en zeventig jaar na de RMS-proclamtie, erkennen grootmachten als China, de VS, Rusland en de Europese Unie en bijna alle belangrijke landen in de wereld al lange tijd de RI. De Molukken maken voor hen onlosmakelijk deel uit van het territorium van de RI. Het is ondenkbaar dat de huidige grote mogendheden bereid zijn om de RMS te erkennen. Het streven van de Molukse RMS-aanhangers om anno 2021 een ministaatje in een uithoek in Azië te vestigen is al lang achterhaald. Het past niet meer in deze tijd.

Wat hebben de Molukse RMS'ers in Nederland de bevolking op de Molukken anno 2021 in politiek en economisch opzicht te bieden? Weinig. Tijdens de burgeroorlog op de Molukken rond 2000 was dat meer dan ooit duidelijk. Uiteindelijk stond de bevolking

daar er alleen voor. De RMS-beweging in Nederland speelde geen enkele rol van betekenis bij het stoppen van de oorlog en bij de wederopbouw op de Molukken. Bij het herstel van de verwoestingen op de eilanden werd de bevolking gesteund door met name maatschappelijke krachten in Indonesië, door internationale en Nederlandse particuliere hulporganisaties en door de Indonesische regering.

Na de burgeroorlog hebben zij grote bedragen geïnvesteerd in o.a. de renovatie van de kerken, moskeeën, scholen en ziekenhuizen en de verbetering en uitbreiding van de infrastructuur. Enkele Moluks-Nederlandse zelfhulporganisaties hielpen ook bij de ontwikkeling van de Molukken. Vergezeld door familie en vrienden had ik samen met mijn vrouw Dolly Hitipeuw tijdens onze laatste bezoek aan de Molukken bijna alle dorpen op Ambon bezocht. Ik reisde door Ceram en logeerde bij familie op het eiland Saparua. Met eigen ogen had ik toen het resultaat van de wederopbouw op Ambon en Ceram gezien. Ambon kende ik vrij goed. Op Ambon had ik onder andere gewerkt als docent en studentenbegeleider bij Universitas Pattimura. Als initiator c.q. onderzoeker van de stedenband Ambon-Vlissingen werkte ik nauw samen met bung Dick Wattimena de burgermeester van Ambon. Als coördinator van het technisch samenwerkingsproject tussen Universitas Pattimura en de Hogeschool Zeeland werkte ik samen met onder andere conrector Attihuta. Tijdens mijn laatste bezoek op Ambon en Ceram reed ik over pas herstelde wegen, bezocht ik enkele gerestaureerde kerken, een nieuw winkelcentrum en een van de armste weeshuizen.



Op beide eilanden zag ik dat een groot deel van de bevolking nog steeds bestond uit o.a. Javaanse, Buginese, Butonese en Makassaarse islamitische migranten. Velen hebben met hardwerken een goed bestaan opgebouwd. De RMS-beweging uit Nederland heeft deze mensen niets te bieden. Voor hen betekent de RMS het oplaaien van een burgeroorlog, economische achteruitgang en chaos. Zij zullen zich zeker verzetten tegen de vestiging van een door Molukse Nederlanders gesteunde RMS-regering op de Molukken. Na afloop van de corona uitbraak zullen Dolly en ik weer een bezoek brengen aan de Molukken.

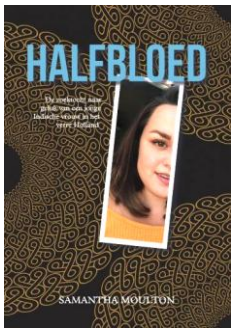
Ik merkte dat op de Molukken de onzichtbare littekens van de burgeroorlog nog steeds niet waren geheeld. Nog steeds balanceerde de bevolking tussen oorlog en vrede. Veel mensen vertelden mij dat bemoeienissen van Molukse pro RMS-aanhangers uit Nederland met de politieke situatie op de Molukken het oplaaien van een nieuw burgeroorlog zou vergroten. De bevolking wil niet geconfronteerd worden met een nieuwe oorlog. Zonder bemoeienis van Molukkers uit Nederland is het al moeilijk genoeg om de vrede te bewaren.

Na 70 jaar verblijf in Nederlands leunt anno 2021 de RMS op een politieke partij en een zogenaamde regering van nauwelijks enige betekenis. De Nederlandse regering weigert nog steeds de RMS te erkennen. Zij zal dat ook in de toekomst niet doen.
Ook de belangrijkste Nederlandse politieke partijen steunen niet de politieke doelstelling van de RMS-beweging

Anno 2021 is de RMS in de internationale politieke arena nog steeds onzichtbaar. Het streven van de Molukse RMS-aanhangers in Nederland om anno 2021 een RMS-bewind op de Molukken te vestigen is al lang achterhaald. Het past niet meer in deze tijd. Voor het grootste deel van de bevolking op de Molukken is de RMS een gepasseerd koloniaal station.

Boekbespreking, e-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Halfbloed – Samantha Moulton. De zoektocht naar geluk van een jonge Indische vrouw in het verre Holland. Java, jaren vijftig: Eva is de dochter van een Nederlandse vader en een Indische moeder. Haar vader komt om bij een mysterieus ongeval en de rest van haar jeugd groeit ze op met een stiefvader met losse



handjes. Na een traumatische ervaring verlaat ze Java om, samen met haar broer Leo, een nieuw leven op te bouwen in het verre, koude Holland. Al snel merkt ze dat de Hollanders niet zitten te wachten op de toestroom van Indische mensen zo vlak na de Tweede Wereldoorlog en ze voelt zich niet welkom. Ook blijkt

haar verleden op Java haar te achtervolgen. Toch blijft Eva op zoek naar liefde en geluk in Holland. Halfbloed is een boeiend verhaal over moed, veerkracht en erkenning. *Uitgeverij Boekscout, paperback 122 pagina's. ISBN 9789464312454. Prijs: € 18,50.*

Historical Dictionary Of Indonesia – Audrey Kahin & R.B. Cribb. This Third Edition Of Historical Dictionary Of Indonesia Contains A Chronology, An Introductory Essay, Appendixes, And An Extensive Bibliography. The Dictionary Section Has Over 900 Cross-referenced Entries On Important Personalities, Politics, Economy, Foreign Relations, Religion, etc. In over 800 clear and succinct entries, the dictionary covers people, places, and organizations, as well as economics, culture, and political thought from Indonesia's ancient history up until the recent past.



Includes a comprehensive bibliography, maps, chronology, list of abbreviations, and appendix of election results and major office-holders. This second edition has been thoroughly updated and expanded to cover the events that have occurred in Indonesia's history in the past fifteen years. *Deze derde druk zal niet in alle boekwinkels op voorraad zijn. Bestellen bij de leverancier wordt aanbevolen. Uitgeverij Rowman & Littlefield, leverancier: De Vries & Van Stockum. Formaat: 166 x 236 x 57 mm. 724 pagina's gebonden. Gewicht: 1212 gram. ISBN nr. 9780810871953. Van Stockum bestelnr: 3047141 Taal: Engels. Prijs: € 170,10.*



Deze boeken zijn verkrijgbaar bij de betere boekhandel

Meer dan 250 titels over Nederlands-Indië
Neem eens een kijkje in de uitgebreide boekenwinkel van Historiek.net:
https://geschiedenis-winkel.nl/cat/nederlands-indie/



Malieveld, Den Haag, Donderdag 2 t/m zondag 12 september 2021

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?
Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.
Hoe dit kan? Vraag vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Links4u Interessante, handige en leerzame LINKS voor iedereen

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfgoed / naslagwerk over voormalig Nederlands-Indië. https://www.indopedia.nl/

Doorlink-website naar veel Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen. https://linkenindisch4ever.wordpress.com/

Organisaties die **archieven** bezitten over de **oorlog in Indië, de Bersiap en dekolonisatie.** https://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/archieven/indisch-erfgoed

Boten en passagierslijsten 1946 – 1964. Passagierslijsten1945-1964.

Meer dan **250 titels** over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net.** https://geschiedenis-winkel.nl/cat/nederlands-indie/

Veel informatie over **schoollespakketten** over voormalig Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië. blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Het **Indisch Herinneringscentrum** Sophiahof, Den Haag www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum [M.H.M.] Sophiahof, Den Haag http://www.museum-maluku.nl/

Indisch/Moluks **Museum Sophiahof** in Den Haag. https://www.museumsophiahof.nl/

Kenniscentrum Museum Sophiahof, interactieve website **30 dagen op zee** http://www.30dagenopzee.nl/

Website over **musea en erfgoed projecten** Quiosq. http://quiosq.eu

Indisch Familie Archief (IFA) http://www.indischfamiliearchief.nl/

Stichting Indisch Genealogisch Erfgoed (SIGE) https://indischgenealogischerfgoed.nl

Museon in Den Haag met een bijzonder mooie en uitgebreide museale collectie over Nederlands-Indië. https://www.museon.nl

Indische **Omroep Bersama.** Wordt ook lid voor slechts € 5,72 p/jr. Klik HIER om u aan te melden.

YouTube kanaal van de Indisch gerelateerde **Omroep Bersama** met o.a. video's over koken en muziek. Omroep Bersama.

Culturele website voor **Chinese en Chinees-Indische** gemeenschap. https://www.inisiatip.nl

Website over de diversiteit van de **Chinees-Indische gemeenschap** in Nederland. https://www.meerdanbabipangang.nl/

Adressenlijst van Chinese organisaties, culturele verenigingen, scholen, enz. https://www.geledraak.nl/html/page379.html

Informatieve website over de beruchte **moord op Chinezen** in 1740 in Indië. http://home.iae.nl/users/arcengel/NedIndie/chinezen.htm

Wie (her)kent deze foto's? Website van het **Tropenmuseum**. http://www.fotozoektfamilie.nl/

EYE Filmmuseum, deelcollectie Nederlands-Indië. https://www.eyefilm.nl/collectie/zoeken-en-kijken/deelcollecties/nederlands-indi%C3%AB

Pasar organisatoren & Evenementenbureaus

http://www.istimewa-events.nl
https://www.pasarstellar.nl/
www.taman-indonesia.nl/
www.pasarmalamrijswijk.nl
www.tongtongfair.nl
https://www.facebook.com/maluku-night
www.oscoproductions.nl
www.pasarsluiskil.nl
http://www.zinzia.nl
www.raffyzorg.nl

Stichting die ijvert voor erkenning en betaling van **Japanse Ereschulden** door Japan aan WO II slachtoffers http://www.japanse-ereschulden.nl/

Stichting Monument Nagasaki: http://fukuoka14b.org

Stichting **Dialoog Nederland-Japan-Indonesië** (NJI) organiseert jaarlijks conferenties en andere activiteiten. http://www.dialoognji.org

Website over de **ervaringen van Indo's** op Java, die na de onafhankelijkheid in Indonesië gebleven zijn www.indo-in-indonesie.com/

Toonaangevend **Indisch maandblad** (glossy). http://www.moesson.nl/

Landgoed Bronbeek (Kumpulan, **Museum Bronbeek** en meer) in Arnhem. www.bronbeek.nl

Veel informatie over **Batik** activiteiten van **Sabine Bolk**. Ook via facebook en YouTube. www.sabinebolk.nl

Zeeuws Veilinghuis gespecialiseerd in kunst en schilderijen van bekende Indische schilders. www.zeeuwsveilinghuis.nl

De Vries Antiek, items uit voormalig Nederlands-Indië, o.a. koloniale meubelen. **Specialist in Kunst en krissen**. http://www.devriesantiek.nl en http://www.kris-keris.com

Zeldzame boeken en andere artikelen o.a. over Nederlands-Indië en de VOC. Verkoop en veilingen: www.gertjanbestebreurtje.com

Online verkoop van **bijzondere boeken** over Indië en Indonesië: https://www.doornweerdje.nl/c-4286777/ned-indie-en-indonesie/

Stichting Indisch Erfgoed, mede-organisator **Themazondagen** op Bronbeek: www.indischerfgoed.nl

Non-profit **online museum** in de Verenigde Staten van Amerika, http://www.eastindiesmuseum.com

Wedsite over **Nederlandse militairen** in Indië 1946-1949. http://www.indiegangers.nl/

Actuele items en achtergrondartikelen van de **Nederlandse Krijgsmacht.** https://www.nederlandsekrijgsmacht.nl/index.php/nieuws/

De **Jeugdwebsite** van de Oorlogsgraven Stichting (Ned.-Indië). Een leven verloren

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Website **genealogisch onderzoek** Stamboomforum

Stichting voor en door de **Molukse gemeenschap**: www.muhabbat.nl

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de **Pakan-Baroe Spoorweg**.
http://pakanbaroe.my-free.website/

Alle bandjes, foto's en verdere **info** over **Indorock**.
http://indorock.home.xs4al

Facebook pagina's over alles wat te maken heeft met Nederlands-Indië en het Indisch erfgoed.
https://www.facebook.com/pages/?category=top

Vereniging van **O**verlevenden en **N**abestaanden van **Slag in de Javazee 1942** (V.O.N.). Herdenkingsreizen
https://www.imexbo.nl/slag-javazee

Indisch koken met Nina Thera. Een van de betere YouTube kanalen over Indisch/Indonesisch koken.
https://www.youtube.com/results?search_query=Nina+Thera

Links over **Indisch** en **Indonesisch** koken, recepten, cursussen, toko's, restaurants, afhaalmaaltijden, kookworkshops, etc.
https://indisch-eten.startpagina.nl

Uitgebreide informatie over **reizen en vakantie** naar en in Indonesië.
https://www.indonesie.nl/

Koorenhuis - Den Haag, allerlei cursussen en workshops op het gebied van muziek, dans, theater en kunst.
http://www.koorenhuis.nl

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland.
http://www.taman-indonesia.nl

De Surinaams Javaanse Culturele **Stichting Manggar Megar** houdt zich bezig met Gamelanmuziek, traditionele Javaanse dans en het Wayang Kulit theater. http://www.manggarmegar.nl

Gamelanhuis – Amsterdam. Lessen, workshops en alles over Javaanse en Balinese traditionele Gamelan-instrumenten. http://www.gamelanhuis.nl/

Stichting Monument Nagasaki (nabestaanden **Kamp Fukuoka 14b**).
www.fukuoka14b.org

Monument of Tolerance. Stichting **Herdenkingsmonument Militairen**
www.monumentoftolerance.com

Weblog **"Indische Jeugd-letteren"** Blog van Marjorie van Putten:
http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/

Website **Indische Jeugdboeken,** compleet met een bestellink.
http://www.antiquariaat-anna.nl/boekek/kameleonboeken



Op zoek naar een **muziekoptreden** bij uw kumpulan? http://www.kwekel-evenementen.nl/indische-artiesten.htm

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel veel voorstellingen, overal en voor iedere leeftijd. http://www.kindertheater.nl/

Een digitaal **Indisch Museum,**
https://indischmuseum.wordpress.com

Indische startpagina voor de jeugd
http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl

Kunstbende, Landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar.
http://www.kunstbende.nl

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdgroep.
http://www.kinderboekenpraatjes.nl

Alles over **STIP Jeugdtheater,** over producties, impresariaat, enz.
www.stipproducties.nl

Woonzorgcentrum voor Indische en Molukse ouderen 'Raffy'.
https://Raffyzorg.nl

Van alles over **Papoea websites.**
https://Papua.startpagina.nl.

Nieuws en info over/uit **West Papua**.
http://www.tanahku.west-papua.nl

Jeugdbieb, erg leuke en informatieve website. http://www.jeugdbieb.nl

Trefpunt Azië – Informatieve website met wetenswaardigheden uit ZO-Azië.
https://www.trefpuntazie.com

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders.
http://www.indischhistorisch.nl

Indowebshop voor alles voor de keuken, huishoud, kunst, textiel, boeken, sieraden en nog veel meer.
http://www.indowebshop.nl/

Online **Aziatische supermarkt**, webshop en 20 fysieke winkels.
http://www.orientalwebshop.nl/

Online de **lekkerste sambals** en meer bestellen en thuis laten bezorgen? Dat kan bij: https://sambalshop.nu.

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 mei 2021

In verband met het door het COVID-19 virus afgelasten van vrijwel alle culturele evenementen, pasars, concerten en het sluiten van theaters, musea, horeca, zalencentra, enz. worden de meldingen in deze rubriek tot onze spijt weer tijdelijk opgeschort.
Wij vragen opnieuw om uw begrip hiervoor

Wij hopen u deze informatie in een van de volgende edities, afhankelijk van de situatie op dat moment, weer te kunnen verstrekken.

Kijkt u eens op de website van uw favoriete museum of organisatie of er een online tentoonstelling of livestream activiteit aangeboden word



Colofon

Maandelijks Digitaal Magazine

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang
Redactie:
Han Dehne
Ron Kraft
Chinook de Deugd
Columnisten: Han Dehne, Jan Tomasowa

Correspondenten:
Silfraire Delhaye (Indisch Platform)
Jan van Wagtendonk (Japanse Ereschulden)
Yvonne van Genugten (Museum Sophiahof)
Albert van Prehn (Muziek, column)
Armando Ello (Hoezo Indo)
Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang
Technische realisatie & verzending:
Dennis van der Ham
http://www.borcaden.nl/

Verschijning: ca. de 15e van elke maand
Sluitingsdatum kopij en advertenties:
de 10e van elke maand
Advertentietarieven: op aanvraag
Abonnementen NICC Magazine: GRATIS
info@indisch-centrum-denhaag.nl
Postadres: Newtonstraat 660
2562 LA Den Haag - Netherlands

W: www.indisch-centrum-denhaag.nl
http://indisch-centrum-denhaag.blogspot.com
@: info@indisch-centrum-denhaag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag
BIC: RABONL2U

Overnemen van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.
© 2021 N.I.C.C. Den Haag



Sophialaan 10 - 2514 JR Den Haag - Tel: 070-2002500

MUSEUM SOPHIAHOF IS GEOPEND:
dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur

Toegangsprijzen:
Volwassene: € 9,50.
Kind 0-4 jr.: gratis
Jeugd 5 t/m 18 jr.: € 6,50.
CJP/Veteranenpas/Ooievaarspas: € 6,50
Groepen (> 15 pers.): € 6,50 pp.

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.



Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00
De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)
Bestellen: http://webshop.indieherdenking.nl/nl/

BORCADEN
BORCA ONLINE
Torenstraat 48a | 2513 BS Den Haag | Tel: 070-3642806

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

NICC Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	e–MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-denhaag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag